

I.

Land en Volk van Malabar. Vreemde handelaars.

Jan Huygen van Linschoten is de eerste Nederlander, die ons in zijn Itinerario een beschrijving, gebaseerd op eigen waarneming, van de kust van Malabar heeft nagelaten¹⁾. Als secretaris van den aartsbisschop van Goa moet hij dit land zelf hebben bezocht en kon er waardevolle informaties over inwinnen. Na hem hebben nog andere Nederlanders, die in dit land korter of langer verbleven, meest als dienaren van de Vereenigde Oostindische Compagnie, de pen voor hetzelfde doel opgevat. Hieraan danken wij beschrijvingen van land en volk der Malabaren, waarvan wel de meeste bekendheid verwierf het werk van den predikant Philippus Baldaeus²⁾.

Deze Baldaeus kreeg, na de verovering van de Portugeesche bezittingen op de Malabarkust door de Nederlanders onder leiding van den krijgsoverste en admiraal Rijklof van Goens, tot taak de van meester verwisselde inheemsche bevolking te pacificeeren en te bekeeren tot het Calvinistisch geloof.

Een niet minder waardevolle bron zijn voor de 18e eeuw de gebundelde „Mallabaarse brieven” van den predikant Jacobus Canter Visscher³⁾, die eveneens een aantal jaren aan de Kust doorbracht.

Het land Malabar (Malayālam of Malayam: het land van de heuvels), dat zich uitstrekt op de Westkust van Voor-Indië van Mount Delli op 12° 2" N.B. tot aan Kaap Comorijn vormt een geografische en ethnische eenheid, die zich van het overige Indië onderscheidt⁴⁾.

¹⁾ Itinerario, Voyage ofte schipvaert van Jan Huygen van Linschoten naer Oost ofte Portugaels Indien 1579—1592. Werken der Linschoten-Vereeniging No. II. Uitgegeven door Prof. Dr. H. Kern, dl. I, p. 47 e.v.

²⁾ Philippus Baldaeus, Naauwkeurige Beschryvinge van Malabar en Choro-mandel derzelve aangrenzende rijken en het machtige eyland Ceylon (1672).

³⁾ Jacobus Canter Visscher, Mallabaarse brieven, behelzende eene naukeurige beschrijving van de kust van Mallabaar (1743).

⁴⁾ The Imperial Gazetteer of India vol. XVII p. 53 e.v.; Francis Buchanan, A Journey from Madras through the countries of Mysore, Canara and Malabar, dl. II, p. 3 e.v.; Madras District Gazetteers, Malabar and Anjengo by C. A. Innes (ed by F. B. Evans), p. 1 e.v.

Door de bergketen van de westelijke Ghats wordt een scherpe scheidingslijn getrokken tusschen de bevolking van de oost- en westkust van Voor-Indië. Deze keten loopt op een afstand van de kust, die varieert van 20 mijlen in het noorden tot 60 in het zuiden en wordt alleen onderbroken door de 16 mijl breede Palghât-kloof, de eenige opening in de geheele bergketen. De Ghats, dicht met bosschen bezet, is een bergland rijk aan natuurschoon met steile en ongenaakbare bergtoppen. Ook de lager gelegen hellingen zijn beboscht en hebben uitloopers met diepe ravijnen. Deze hellingen dalen van de hoofdketen naar beneden af en gaan over in glooiend land met lage begroeiing, waartusschen zich langzamerhand breeder wordende dalen uitstrekken met een weelderigen plantengroei. Dichter bij de kust loopen de heuvels plotseling af naar rijstvelden en lagunen, omzoomd met kokospalmen. Langs de kust is een vlakke strook, zelden breeder dan 2 of 3 mijl, waar echter geen stukje grond ongecultiveerd gebleven is. De talrijke rivieren stroomen, met uitzondering van de drie zijrivieren van de Cauvery, alle westwaarts van de Ghats in zee, waar zij door zeestroomingen tegengehouden worden en zich ontlasten in een aantal lagunen parallel met de kust. De meeste van de rivieren zijn bevaarbaar mits buiten het gebied van den invloed van eb en vloed en ook alleen met kleine vaartuigen wegens de vele zand- en modderbanken. Vele van de lagunen zijn onderling verbonden door kanalen. Sedert zeer oude tijden ontstond daardoor een uitgebreid systeem van binnenlandsche waterwegen, van zeer groot belang voor den handel van het land. Bij de Nederlanders wekte dit vlakke waterrijke land herinneringen aan hun eigen Hollandsche polderland met zijn vaarten, sloten en meren, al miste men hier de dijken; onbeschermd lag dit vlakke land tegen het water, waardoor het in den regentijd geheel overstroomd werd ¹⁾. In het noorden, waar de rotsen dicht bij de zee komen, heeft het land een ander karakter en maken rijstvelden plaats voor een minder overvloedigen plantengroei. De zee-kust is geheel open, uitgezonderd in het uiterste noorden bij Mount Delli, een massief rotsachtig heuveleiland. Het moet het eerste punt geweest zijn, dat de Portugeezen bij hun vroegsten tocht naar Indië in zicht kregen. Ten zuiden van Mount Delli tot Calicut wisselen rotsachtige kliffen, die ondiepe baaien vormen, af met uitgestrekte zandvlakten. Voorbij Calicut is een onafgebroken strook zand. De

¹⁾ Itinerario, dl. I, p. 50; J. Nieuhoff, Zee- en landreize door verschillende gewesten van Oost Indiën, p. 125.

zeebodem vlak bij de kust daalt zeer geleidelijk. Tot drie mijlen uit de kust is het water nog ondiep. Dan echter bereikt het plotseling een groote diepte. De kleine schepen kunnen in de monden van de grootere rivieren ten anker komen, terwijl o.a. bij Calicut en Cochin zich verplaatsende modderbanken een kalme reede voor de schepen bieden.

Het tropisch klimaat, ofschoon zeer vochtig, is over het geheel gezond; op de lagere hellingen van de Ghats en het land onmiddellijk aan den voet van die heuvels heerscht malaria, vooral in de maanden Februari tot Juni. De temperatuur van het lage land wisselt weinig gedurende het geheele jaar en varieert tusschen 70° en 90° F. Zelfs gedurende het heetste weer waait er steeds een zeewind. De regenval is hevig en ontbreekt nooit en de seizoenen zijn regelmatig. Donderstormen steken boven de heuvels op in April. In Mei begint de zuidwest-moesson en doet de wolken tegen de Ghats samenpakken. De regens breken vroeg in Juni los en duren dan tot eind September met het einde van den west-moesson. In October begint de noordoost-moesson, de regens worden minder en in December vangt de droge tijd aan. De Nederlanders hadden bij hun operaties langs de westkust van Indië rekening te houden met de omstandigheid, dat gedurende den noordwest-moesson zich groote zandbanken voor de kust vormden, waardoor de schepen de havens niet binnen konden komen en waardoor de zee door de geweldige stormen vrijwel onbevaarbaar was. Pas in de maanden September en October spoelden de rivieren die zandbanken weg en werd de zee kalmer. De jaarlijksche „bezetting” van Goa was alleen mogelijk van September tot Mei.

Door het voortdurend vochtige klimaat is de plantengroei aan de Malabarkust zeer weelderig. Aan een Nederlander danken wij de oudste beschrijving van de flora van Zuid-Indië, de Hortus Malabaricus¹⁾, tot stand gekomen op initiatief en onder leiding van Hendrik Adriaan van Rheede tot Drakestein, die van 1671 tot 1677 commandeur van de V. O. C. op de Malabaarsche kust was. Van het groot aantal planten, die in deze streken voorkomen, waren in den tijd der V. O. C. de voornaamste cultuurgewassen wel de peper, kokos, rijst, cardamon, gember en areek. Wegens het groote belang, dat zij voor den handel van de Compagnie hadden, moge hier een korte beschrijving van deze gewassen volgen.

Het voornaamste product was de peper. De Malabaarsche peper

¹⁾ H. van Rheede van Draakestein en Johannes Caserius, Hortus Indicus Malabaricus; idem, Malabaarse Kruidhof (vertaling A. van Poot).

was beroemd om haar goede kwaliteit. Zij groeide niet alleen in de lage landen maar ook, en zelfs veel overvloediger, in de hoogere streken, het best op schaduwrijke plaatsen. De aanplant geschiedde op de volgende wijze: men beplante geen akkers of open velden met dit gewas, maar zette de planten bij de stammen van ordelijk in rijen geplante boomen, meestal de boomen die de areekvruchten leverden. Niet voordat de boomen ongeveer 13 jaar oud waren, kon men de peperplanten erbij poten. De ranken van de peperplant slingeren zich als klimop langs den boom, terwijl de peperkorrels aan die ranken als trossen onrijpe druifjes groeien. Zij zitten heel dicht en vol aan den steel en hebben een groene kleur. De peperranken, die zeer hoog klimmen, leven ongeveer 25 jaar en leveren ongeveer 6 à 7 jaar goede peper. Men plukte de peper als ze nog groen was in de maanden October en November en legde ze in de zon op matten te drogen, waarna ze in weinige dagen zwart werden. De zwarte ingeschrompelde peper was voor vervoer geschikt en kon verhandeld worden. Van de peper, die Indië voortbracht, was de Malabaarsche de beste, hoewel ook op Malabar verschil in kwaliteit voorkwam. De peper van Zuid Malabar b.v. was kleiner en lichter, van Noord Malabar grooter en zwaarder, in het bijzonder die in het land van Cananoor. De z.g. Canarijnsche peper, die in de omstreken van Goa groeide, dus buiten het eigenlijke Malabaarsche gebied, was zeer slecht en van geringe waarde. Deze peper werd alleen door de inlandsche bevolking gebruikt en was niet bestemd voor uitvoer¹⁾.

Rijst werd en wordt nog steeds in de lage landen verbouwd, hoewel het eigenlijke rijstland Canara noordelijker ligt.

De landen vlak langs de kust zijn zeer geschikt voor den kokospalm, die daar dan ook in dichte bosschen voorkomt. Daar de wortel van den kokospalm zeer klein is, schiet hij niet diep in de aarde. De zandachtige met zoutwater gedrenkte bodem aan de kust schijnt een zeer goede voedingsbodem voor hem te zijn. De vrucht werd zoowel door de inheemschen als de vreemde handelaars zeer op prijs gesteld, het vruchtvleesch als voedsel en voor de bereiding van olie. Van het omhulsel, i.c. van het pluus om den bolster werd zeer sterk touw voor de schepen vervaardigd. Uit de takken van den boom, waar eigenlijk een vrucht aan moet komen, werd de palmwijn afgetapt, waaruit men door distillatie de arak verkreeg. De kokosbladeren dienden ook voor

¹⁾ Itinerario, dl. II, p. 15 e.v.; Baldaeus, p. 99 e.v.; Canter Visscher, p. 21 e.v.; Peter Mundy, Travels vol. III, part. I, p. 79.

verschillende doeleinden, dakbedekking, schrijfmateriaal (olas) etc. De kokosboom is het best op 25- tot 30-jarigen leeftijd, dan geeft hij de meeste en grootste vruchten en den meesten wijn. Pas 5 jaar na aanplant worden de eerste vruchten verkregen. Ongeveer 80 à 100 jaar kan de plant oud worden ¹⁾).

Behalve de bovengenoemde producten behoorden in de 17e en 18e eeuw tot de uitvoerartikelen van het land de cardamon, een specerij, door de inlanders in hun spijzen gebruikt, waarvan de groeiwijze op boekweit gelijk ²⁾); verder de areek, die te samen met het betelblad met kalk vermengd een door de inlanders zeer geliefd middel was om den mond zuiver te houden. De kaneel, die in Malabar groeide, de z.g. canella de mato of boschkaneel had een sterken onaangename smaak en kon niet in de schaduw staan bij de Ceilonsche kaneel ³⁾). Naast peper en cardamon groeide er in Malabar nog een zeer goede soort gember. De zee leverde aan de kustbevolking overvloedig visch. Mineralen werden, behalve ijzer, waarvan de inlanders hun wapens maakten, weinig in het bergland gevonden ⁴⁾).

De hooger gelegen gebieden van het Malabaarsche land waren bedekt met altijd groene wouden en leverden boschproducten, waarvan hout natuurlijk verreweg het voornaamste was.

Deze weelderige Malabarkust met zijn vele producten, geschikt voor uitvoer, was al vroeg voorbestemd een handelscentrum van den eersten rang te worden, en vanaf de oudste tijden trok het de aandacht van de zeevarende volken van het Westen en nam het deel aan de van ouds bestaande handelsbeweging, die zich westwaarts naar Egypte en Mesopotamië, zuid- en oostwaarts naar den Indischen Archipel en China richtte.

Hoewel aan de Indiërs de moessonvaart reeds zeer vroeg bekend geweest moet zijn ⁵⁾), kreeg de handel over zee pas in den Romeinschen tijd een grooteren omvang. Van Muziris of Cranganoor, van Nelkunda en de haven Bakarai of Vaikkarai (in Trevancor) voeren de schepen naar de Arabische havens en via deze kwamen de Malabaarsche producten, dezelfde als in den tijd der Portugeezen en Neder-

1) Canter Visscher, p. 284 e.v.; Nieuhoff, p. 161 e.v.

2) Itinerario dl. II, p. 26; Canter Visscher, p. 27 e.v.

3) Itinerario dl. II, p. 18; Canter Visscher, p. 287; Nieuhoff, p. 164.

4) Canter Visscher, p. 289.

5) J. C. van Leur, Eenige beschouwingen betreffende den ouden Aziatischen handel, p. 75.

landers, in Europa ¹⁾. Dat de Malabaarsche peper een gewild product was, waarvan de roem ook bij de onbeschaafde Germaansche stammen doordrong, blijkt wel uit den eisch van peper, door Alarik gesteld, als losprijs voor het belegerde Rome.

Door de nauwe verbinding van Malabar met het Westen, vestigden zich als handelaars, vooral langs de kusten, tal van vreemde elementen. De groote massa van de bevolking van de zuidelijke Voorindische staten bestond echter uit Hindoes, die al vroeg zeer welvarend werden door dezen voordeeligen vreemden handel.

Terwijl het zuiden van het Voorindische schiereiland in taal, zeden, wetten en religie één is met het overige Indië, heeft het in politiek opzicht een geheel eigen ontwikkeling doorgemaakt en is veel minder dan het gebied ten noorden van het Dekkan plateau beïnvloed door de vele opvolgende invasies van vreemde volken, die Indië beroerden. Nooit hebben de zuidelijke staten deel uitgemaakt van de groote rijken, die zich in den loop van Indië's geschiedenis vormden. Al deze Voorindische rijken trachtten zich naar het zuiden uit te breiden, maar geen bracht dit uiterste zuiden onder zijn heerschappij, zelfs niet de twee, die hun veroveringen het verst naar het zuiden brachten: het Hindoerijk der Mauryas en het Mohammedaansche rijk der Groot Mogols. Daardoor bleef Indië's zuidelijke punt in verschillende kleine staten verdeeld, waarvan de grenzen onderling zeer wisselden, maar als de drie voornaamste worden genoemd: 1e. het koninkrijk Pandya, ongeveer Madura en de Tinnevely districten omvattende, vermoedelijk het oudste van die staten; 2e. het rijk van Kerala of de Malabarkust met het moderne Cochin en de Trevancore staten, soms nog naar het oosten uitgebreid en 3e. het koninkrijk Chola, dat de Coromandel en Madraskust omvatte ³⁾.

Langdurige oorlogen voerden deze zuidelijke koninkrijken met de vorsten van Ceilon, maar ook onderling verkeerden zij in voortdurenden strijd. Het Kerala gebied bestond voornamelijk, behalve de kuststrook, uit het heuvelachtige gebied van de westelijke Ghats tot den zuidelijken oever van de Chandragiri-rivier, die niet ver van Mangalloor in zee valt en een grens vormt tusschen de volken die Tulu of Malayālam spreken. Dit gebied, evenals de andere zuidelijke landen,

¹⁾ Vgl. ook J. W. Mac Crindle, *The Commerce and navigation of the Erythraean Sea, being a translation of the Periplus Maris Erythraei*, p. 131—138.

²⁾ K. M. Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 3.

³⁾ V. A. Smith, *The Oxford History of India*, p. 143 e.v., p. 205 e.v.; *Madras Gazetteer, Malabar*, p. 24 e.v.

schijnt een tijd lang, van het midden van de 6e tot het midden van de 8e eeuw, onderworpen geweest te zijn aan het mysterieuze Pallava volk, dat een overheerschende positie gedurende die twee eeuwen innam. Na het verval der Pallavamacht breidde het Cholarijk zich over de naburige kustlanden uit. Van de 10e tot de 13e eeuw n. C. was een groot deel van de Malabarstaten aan dit rijk onderworpen. Maar ook het Cholarijk verviel. De voornaamste macht in het zuiden wordt dan het groote Hindoerijk Vyayanagar. De opkomst van dit rijk valt in de 14e eeuw. Het breidde zich uit van het Dekkanplateau en wierp zich op als een Hindoe-barrière tegen den steeds verder naar het zuiden opdringenden Islam. De Malabarkust bleef echter buiten dit rijk. Als de Portugeezen aan het eind van de 15e eeuw Indië bereiken, treffen zij het Malabaarsche land in een toestand van groote staatkundige versnippering aan, een toestand die niet veel verschilde van die, welke de Hollanders er honderd jaar na hen aantroffen, n.l. een groot aantal kleine vorstendommen, waarvan eenige een iets machtiger positie innamen en een soort suzeriniteit over de kleinere uitoefenden. Met dit verschil, dat tijdens de Portugeesche periode de heerscher over Calicut, de samudri, in macht achteruitging, terwijl daarentegen die van den vorst van Cochin, beschermeling van de Portugeezen, sterk steeg.

De commandeur van de Malabarkust, Hendrik Adriaan van Rheede, heeft getracht in de memorie¹⁾, die hij voor zijn opvolger naliet en welke memorie den toestand weergeeft ten tijde van de verovering der Portugeesche bezittingen op de Malabarkust door de Nederlanders, een gedetailleerde opsomming van die vele rijkjes te geven, maar als het rijkjes betreft, waarmee de Compagnie niet in direct contact stond, een contact, dat zich trouwens alleen beperkte tot de onmiddellijke zee kust, schiet zijn kennis vooral bij de dieper in het land gelegen staatjes te kort en kan hij noch de juiste begrenzingen, noch zelfs de namen vermelden.

Vele van die staatjes grensden met een kleine strook aan zee en strekten zich dan dieper landwaarts in. De gebieden van die staatjes vormden echter geen afgerond geheel, maar lagen op een zeer ingewikkelde wijze door en om elkaar heen. Toch was er in de Malabaarsche geschiedenis wel degelijk een tendens naar centralisatie, naar

1) Hendrik Adriaan van Rheede, Memoir written in the year 1677 (Selections from the records of the Madras Government), zie ook: Kol. Arch. 1218, O.B. 1678 VI.

vorming van grootere eenheden¹⁾). Vreemde invloeden werkten dit centraliseerend streven steeds tegen. Portugeezen en Nederlanders konden slechts winnen bij een versnipperd land, welks vorsten en grooten zij tegen elkaar uitspeelden ter bevordering van eigen macht en handelsbelangen. Noch de samudri, noch later Cochin konden een allen overheerschende positie innemen. De samudri of samorijn putte zich uit in eindelooze oorlogen tegen Portugees en Nederlander. De raja van Cochin werd slechts hun volgzaam creatuur. Pas aan het eind van de 18e eeuw weet de staat Trevancore een groot deel van de Malabarkust onder zijn heerschappij te brengen, tot dit rijk den aanval van den vorst van Mysore, Hyder Ali, te doorstaan krijgt. Tenslotte moeten beide staten bukken voor de Britsche macht²⁾).

Van de Malabaarsche vorsten hadden vier koninklijke rechten, n.l. het recht om een kroon te dragen, munten te slaan en een zekere suzereiniteit over de kleinere staten uit te oefenen. Deze vier vorsten waren de vorst van Trevancore, de samudri of heerscher over het rijk om Calicut, de colathiri of vorst van Cananoor en de vorst van Cochin. Deze laatste had die koninklijke rechten eerst sinds en dank zij de Portugeezen verkregen. Tegenover den samudri eischte de raja van Cochin echter een hooger socialen rang op, omdat hij een Kschathriya was, terwijl de samudri tot de lagere kaste der nairs behoorde; bovendien maakte de raja van Cochin aanspraak af te stammen van den legendarischen keizer van Malabar, Cheraman Perumal. De scherpe tegenstelling tusschen Calicut en Cochin wordt hierdoor mede bepaald.

De werkelijke macht in de Malabaarsche staten berustte niet bij de vorsten, maar was in handen van de onafhankelijke edellieden, die zelf wapens voerden en soms onder meer dan een soeverein stonden.

De positie van de groote heerschers was geheel afhankelijk van de vrijwillige onderwerping van de kleinere hoofden. Die hoofden waren uitsluitend verplicht hun heer militair te dienen. De soeverein kon niet ingrijpen in hun interne zaken, noch hen verhinderen oorlog tegen elkaar te voeren, ja zelfs konden zij tegen hem in opstand komen zonder dat de soeverein hen kon afzetten of hun goederen verbeurd verklaren³⁾).

Eenige oude beschrijvers van Malabar viel het op, dat dit systeem

1) K. M. Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 18, 204.

2) K. M. Panikkar, *Malabar and the Dutch*, p. 148 e.v.

3) Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 7 e.v.

oppervlakkig eenige gelijkenis met het leenstelsel vertoonde ¹⁾, echter met het groote verschil, dat de heeren hun land niet in leen, maar in vollen eigendom bezaten. Men zou het als een leenstelsel in zijn uiterste consequentie kunnen beschouwen, hoewel ook wel aangenomen wordt, dat de politieke organisatie van Malabar zich ontwikkeld had uit kleine lokale gemeenschappen, ieder geheel onafhankelijk van den ander ²⁾.

Onder Trevancore ³⁾, dat zich uitstreckte van Kaap Comorijn tot aan Porca, stonden o.a. de rijken Attingen en Coylan of Quilon, beide door vorstinnen geregeerd (resten van een matriarchaat), verder de vorst van Marte of Carnapolie en van Calicoylan. Calicoylan of Kayamkulam, een niet erg machtige staat, maar van belang voor den handel, daar het de natuurlijke uitgang was van het vruchtbare achterland. Aan het rijkje van den raja van Calicoylan of Kayam-Kulam grensden Betimene, een klein gebied, niet aan zee gelegen, en Porca.

Het gebied van Porca of Poracad strekte zich uit van 4 à 5 mijlen ten zuiden van Cochin zuidwaarts tot aan Coylan ⁴⁾. Naast overvloedigen rijstbouw was het ook een rijk peperland. Het land werd geregeerd door een geestelijk vorst. Zijn voornaamste krijgsmacht bestond uit fregatten, die in den regenmoesson, als dit lage land onder water liep, een scheepsmacht van wel 500 vaartuigen vormde. Het geheele land van Kaap Comorijn tot Ponani kon dan bevaren worden. Deze vorst van Porca leefde steeds op zeer gespannen voet met zijn suzerain, den raja van Cochin.

Landwaartsin, grenzend aan Porca en Cochin, lagen Teckencoer en Beckencoer. Teckencoer het meest zuidelijk van deze twee gebieden was ten oosten van het Vembanad-meer gelegen ⁵⁾. Zoowel Teckencoer als Beckencoer of Vadakkumkur waren rijke peperlanden, waar een zeer fijn soort peper vandaan kwam. De raja van Vadakkumkur was in naam afhankelijk van den raja van Cochin; hij had echter de beschikking over een zeer aanzienlijke militaire macht. Noordelijk van Vadakkumkur lag het gebied van den raja van Idappalli (de vorst

¹⁾ Canter Visscher, p. 269; v. Rheede, p. 9.

²⁾ Panikkar, Malabar and the Portuguese, p. 9.

³⁾ Voor de staatkundige indeeling van de Malabarkust: H. van Rheede, Memorie 1677; Canter Visscher, p. 198 e.v.; Panikkar, Malabar and the Portuguese, p. 7 e.v.; ook Baldaeus, p. 99 e.v.; Buitenl. kaarten Alg. Rijksarchief, No. 229. Ware afbeelding van de lage landen der kust Malabaar 1687, en Idem, No. 882: Kaart van een gedeelte der kust van Malabar, 1767.

⁴⁾ Baldaeus, p. 142.

⁵⁾ W. Foster, The English Factories in India 1661—1664, p. 354.

van Repolin in de Nederlandsche bronnen). Dit land, waarvan de heerscher bevriend was met den samudri, diende als voorpost tegen den raja van Cochin en als uitvalspoort tegen de Portugeezen in het Cochinsche rijk. Teckencoer, Vadakkumkur en Idappalli lagen binnen de groote lagunen.

Het gebied van Cochin was wel zeer verbrokkeld. Langs de zee strekte het zich uit van Porca tot Cranganoor. Zeer ontbindend had in dit land gewerkt de gewoonte om den koning te dwingen afstand te doen ten gunste van den troonopvolger, onder voorwendsel van religieuse meditatie. Als gevolg hiervan waren er steeds twee partijen in het land, de eene, die de bevelen van den afgetreden heerscher volgde, de andere die van den regeerenden souverein, een verhouding die als het ware de inmenging van den vorst van Calicut uitlokte. Vóór de komst der Portugeezen had de samudri grooten invloed in het land verkregen en nergens in de Malabaarsche rijken oefenden de groote heeren of kaimals zoo'n groote macht als in Cochin uit.

De vier voornaamste semi-onafhankelijke vorsten, die slechts de suzereiniteit van den raja van Cochin erkenden, waren de z.g. vier stenden van het rijk n.l. Porca, Paroe, Beckencoer, Mangatti. Zoowel over het vorstendommetje Paroe (Parur) als over Idappalli heerschten geestelijke vorsten van de Brahmanen kaste¹). Voor de kust van Cochin lag het eiland Baypin. Het behoorde onder dit rijk en was het eigendom van verschillende landheeren, waarvan de voornaamste was de opperste raadsheer van den raja van Cochin, de heer van Palyam of Palieter.

Ten noorden van Cochin lag het vorstendom Cranganoor, welks heerschers onderworpen waren aan de autoriteit van den samudri.

Voor de komst van de Portugeezen was de machtigste vorst aan de kust de samudri of samorijn, (een Sanskriet woord dat w.s. zee-koning beteekent²). Zijn gebied strekte zich uit ten noorden van Cranganoor. De macht van den samorijn was gebaseerd op de groote beteekenis, die Calicut al zeer vroeg voor den handel verkreeg en waardoor de samorijn gemakkelijk de rijkste en krachtigste heerscher aan de kust worden kon. Niet weinig droeg tot die machtsvorming bij de omstandigheid, dat hij den steun verkreeg van de vele vermogende

1) Canter Visscher, p. 199.

2) Itinerario, dl. I, p. 49, n. 2; Hobson-Jobson onder: Samudri.

Mohammedaansche kooplieden, die zich in zijn rijk vestigden en bijdroegen tot den bloei van het land.

De staatsvorm van Calicut was een autocratie, getemperd zoowel door de macht van de semi-onafhankelijke vazallen als door de geestelijke macht van de Namburi Brahmanen, die een bovennationale eenheid vormden, zeer weinig afhankelijk van de wereldlijke macht. De groote nairhoofden bestonden eendeels uit de erfelijke ambtenaren in den staat en anderdeels uit degenen, die heerschers op hun eigen gebied waren. Een zeer uitgebreide administratie met een groot personeel stond onder de directe bevelen van den samorijn. In de verschillende havensteden waren douanebureau's voor de heffing van in- en uitgaande rechten en visitatie van de schepen. In de hoofdstad van het rijk, in het koninklijk paleis, was de administratie gecentraliseerd, waar een groot aantal beambten aangesteld was, een bureaucratisch systeem, dat de verbazing en bewondering van Europeesche reizigers opwekte. De Franschman François Pyrard heeft ons hiervan een duidelijk beeld nagelaten¹⁾.

Binnen het gebied van den samorijn lagen weer verschillende vorstendommen. In een der noordelijke staatjes leefden onder de heerschappij van den z.g. Gringal Namburi verschillende zeeroovers.

Uit de opsomming van de begrenzingen in de memorie van Van Rheeде blijkt, dat Cochinsch gebied landwaarts-in de gebieden van den samorijn in het oosten voor een gedeelte begrensd.

In het noorden van de Malabarkust lag het land van den colathiri, met als voornaamste plaats Cananoor. Het regeerende vorstengeslacht bestond uit een groot aantal lieden, die, daar zij op kosten der bevolking leefden, een belemmering voor de welvaart van het land vormden²⁾. Daardoor hadden hier de Mohammedaansche kooplieden zulke groote macht in het land verkregen, waarvan de machtigste het hoofd der moplas³⁾ was, die echter geen vorstelijke rechten over de Mohammedanen in Cananoor uitoefende⁴⁾. Hij stond onder den colathiri vorst, al heeft de V. O. C. ook later met hem verdragen afgesloten. Wel oefende dit moplahoofd vorstelijke rechten uit over de Lakkadivische eilanden, die hem door den colathiri waren afge-

1) François Pyrard de Laval, Voyage, t. I, p. 385, 442, 443; zie ook de uitgave in de Hakluyt Society: The voyage of François Pyrard by Albert Gray and H. C. P. Bell, dl. I, p. 362.

2) Van Rheeде, p. 29.

3) Zie voor Moplas p. 17 noot 3.

4) Idem, p. 29.

staan¹⁾). Het moplahoofd moet oorspronkelijk gesproken zijn uit het regeerend geslacht van den colathiri, maar doordat hij Mohammedaan geworden was, kon hij in de opvolging van de Malabaarsche rijken geen deel hebben. Hoewel hij tot den Islam bekeerd was, ging de erfopvolging op Malabaarsche wijze, n.l. via de vrouwelijke lijn. Door den colathiri werd het moplahoofd met zijn macht bekleed. Hij had de beschikking over een zeer groote en mooie bazar, waar de meeste Mohammedanen woonden, die onder zijn heerschappij stonden. Als een vesting was deze bazar met muren en kanonnen versterkt om verdedigd te kunnen worden tegen de aanvallen van de Hindoes. Van hier uit dreef het moplahoofd een uitgebreiden handel naar Mocha, Perzië, Suratte en andere plaatsen. De V. O. C. vond in hem een bondgenoot, toen zij in Malabar zich trachtte te vestigen en de Portugeezen beoorloogde.

De colathiri had de beschikking over een groot aantal gewapende nairo's. Als grensvorst kon hij zoo een beschutting leveren tegen mogelijke vreemde indringers, die het Malabaarsche land van het noorden zouden willen binnen vallen. Berucht was deze kuststreek door zijn vele roofofsten. In de Malabaarsche staatjes leefde vooral aan de kust een gemengde bevolking van verschillende godsdienst en van verschillend ras. Het grootste gedeelte bestond echter uit Hindoes.

Hoewel politiek verdeeld in vele kleine rijkjes was Malabar toch één uit een oogpunt van sociale en religieuze organisatie. Juist de politieke versplintering hielp mee tot den groei van een buitenpolitieke sociale eenheid. De religieuze Hindoeorganisatie was boven de politieke verdeeldheid gesteld. Daardoor was de positie van de Namburi Brahmanen geheel ex-territoriaal. Veel hoofden en rajas hadden rechten b.v. in tempels en bezittingen in elkaars gebieden. Slechts bij een zeer langzame ontwikkeling kon zich in Malabar een centraal bestuur vormen. De samorijn was hiermede bezig, toen de Portugeezen in Indië kwamen. Maar zoowel locale tradities als deze merkwaardige religieuze instellingen hadden een centralisatie in den weg gestaan.

Binnen de Hindoegemeenschap gaf het kastensysteem echter scherpe scheidingslijnen. De hoogste kaste was die der Namburi Brahmanen, oorspronkelijk de oude Arische priesters. Deze Namburi-Brahmanen waren gering in aantal en mochten noch handel, noch krijgsdienst verrichten. De Arische bijmenging van de bevolking in Zuid-Indië

1) Canter Visscher, p. 361 e.v.

is gering, een werkelijke Arische kolonisatie strekte zich nooit verder dan de Noord-Indische vlakte uit. Wel schoof de Hindoebeschaving naar het zuiden. Draggers van deze beschaving zijn de Brahmaansche priesters. Doel is niet in de eerste plaats de prediking van een leer, maar eerder de sociale ordening van de te beïnvloeden gebieden door invoering van het kastenstelsel en de verzekering van de suprematie van de Brahmanen¹⁾. De Brahmanen worden de groote grondbezitters en hooge ambtenaren. Door het systeem van het eerstgeboorterecht, dat de erfenis aan het oudste lid van de familie deed overgaan, behielden zij hun socialen invloed. Hoewel hun taak voornamelijk een sociale en religieuze beteekenis had, behoorden tot hen een klein aantal regeerende geslachten, die naast hun bezit aan grond ook politieke macht uitoefenden. Zoo waren de reeds genoemde rajas van Parur, Poracad en Idappalli zulke geestelijke vorsten. Tusschen de Namburis en de lagere nairkaste bestond de nauwste samenhang, daar de jongere leden van de Namburi families, die niet in hun eigen kaste konden trouwen, huwden met nairvrouwen. De nairs waren meer een gemeenschap dan een kaste. De nairs of nairros (Malayālam nayar afgeleid van het Sanskr. nayaka, leider, hoofdman, heer²⁾) waren evenals de Brahmanen niet de oorspronkelijke bewoners van het land. Vermoedelijk kwamen zij uit het noorden en hebben een vrij groote bijmenging van Arisch bloed, hetgeen ook de 17e eeuwse Nederlanders opviel, die een sterk uiterlijk verschil tusschen de goed gebouwde, knappe lieden van de hoogere kasten en de zeer donkere, vrij leelijke van de lagere kasten opmerkten. De religie van de nairros was een vreemde combinatie van Hindoe en Dravidische eerediensten. Oorspronkelijk schijnt onder hen een priesterklasse geweest te zijn, waarvan de invloed afnam, naarmate de positie van de Brahmanen zich versterkte.

De nair-gemeenschap bestond uit drie afdeelingen. De samantas of de heerschende kasten, waartoe de vorstelijke geslachten, als de rajas van Calicut, Vadakkumkur, Mangatti en het grootste gedeelte van de kleinere hoofden behoorden. De grootste afdeeling vormde den militairen stand van Malabar, de gewapende volgelingen van de rajas en hoofden, die voor hun autoriteit geheel afhankelijk van deze nairmilitia waren. Als teeken van waardigheid omringden de vorsten zich met een groote groep van gewapende nair-volgelingen. Het

¹⁾ Van Leur, p. 121.

²⁾ Itinerario, dl. I, p. 182ⁿ.

aantal nairos, dat de verschillende landstreken konden opbrengen, was niet gering en wordt door Van Rheeде voor het geheele land op meer dan 1½ miljoen weerbare mannen geschat¹⁾. Tenslotte behoorden tot de nairkaste ook een groote groep van eenvoudige handwerkslieden. Ofschoon zij allen nairos zijn, wordt de term nair door de Westersche schrijvers in het algemeen aan de eerste twee klassen gegeven. Zij vormden de overheerschende gemeenschap op de kust. Alleen de Brahmanen konden de macht van de nairos beperken.

De twee voornaamste kenmerken van de gemeenschap der nairos was het matriarchale systeem van hun familieleven, samenhangend met de onder hen gebruikelijke polyandrie, en hun militaire organisatie. Tot op heden zijn de nairos georganiseerd in familiegroepen (tharawads), waar de verwantschap alleen naar den moederskant gerekend wordt en die alle afstammelingen van dezelfde voormoeder bevat. Eigendom wordt in gemeenschap bezeten en onder contrôle van het oudste mannelijke lid (Carnavan). Maar het hoofd van de familie is de oudste vrouw en de kinderen behooren tot hun moeders tharawad. Iedere familie was georganiseerd als een eenheid voor militairen dienst; sociale eischen werden niet aan het individu, maar aan de familie gesteld. De nairos werden in groepen georganiseerd en opgeleid in een kalari of gymnasium, waar zij les in den wapenhandel kregen door speciaal daarin geoefende leeraars of goeryps, die in zeer hooge achting stonden. Er was een systeem van conscriptie. Doordat de rajas en hoofden voor het behoud en de bescherming van hun autoriteit geheel afhankelijk van die nairmilitia waren, verkreeg deze een grooten politieken invloed²⁾.

Beroemd en berucht was de felheid van de nairos in den oorlog³⁾. Ongelooflijk lenig en vaardig met hun wapens, waren zij in het gevecht van man tegen man geduchte tegenstanders. Geheel naakt wierpen zij zich in den strijd, meestal zeer onder den invloed van opium. In het zwaaien met hun zwaarden, in het voor en achteruit springen, hadden zij ook als zij vluchtten hun behendigheid in hun voordeel. Aan het gevest van hun zwaarden hadden zij klatergoud hangen, waarvan het rinkelende geluid hen tot den strijd opwekte en

¹⁾ Van Rheeде, p. 7.

²⁾ Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 19 e.v.; Idem, *Malabar and the Dutch*, p. X; Canter Visscher, p. 264 e.v.; *Madras Gazetteer*, Malabar, p. 95 e.v.

³⁾ Canter Visscher, p. 271 e.v.; Baldaeus, p. 144; Pyrdard (Hakluyt) dl. I, p. 380 e.v.

aanvuurde. Met hun schilden wisten zij heel behendig hun lichaam te bedekken. Hoewel zij ook met vuurwapens konden omgaan, was het zwaard toch hun eigenlijk wapen, daar zij de eerste meestal te hoog richtten. Ze droegen steeds hun wapens bij zich en konden onmiddellijk ten oorlog gaan. Tegenover een blanken vijand vermocht de militaire kracht van de nairo's op den duur niet veel. Zij kenden geen ordelijke gelederen, geen discipline. Midden in den strijd sleepten zij hun dooden weg, opdat deze verbrand konden worden, hetgeen echter een heillooze verwarring stichtte en zeer demoraliseerend werkte. Ook konden zij weinig uitrichten tegen een door Europeanen verdedigde vesting. Bombardementswerktuigen etc. waren hun onbekend. Wel waren zij bekwaam om hun eigen forten te verdedigen, maar hun sterkten of paggers waren licht ontbrandbaar. Onderling beoorloogden zij elkaar voortdurend, maar deze oorlogen waren over 't geheel weinig bloedig. De Malabaarsche staatjes waren zoo in elkaar gelegen, dat ze wederzijds zeer kwetsbaar waren en langdurig oorlog voeren voor beide partijen noodlottig zou zijn.

De buitengewoon ingewikkelde familiebetrekkingen tusschen de heerschers van de verschillende staatjes, waarbij b.v. de vorst van Cochin de vader van den vorst van Trevancore kon zijn, die van Cranganor de vader van den samorijn, waren een uitvloeisel van de reeds genoemde polyandrie of veel-mannerij, waardoor de heerschers van staten, die steeds in felle vijandschap leefden, toch in een familiebetrekking van vader-zoon konden staan. Als er in een vorstenhuis geen erfgenamen waren, konden de vorstinnen met toestemming van het geheele land een troonopvolger kiezen. Hierdoor breidden sommige staten hun gebied uit, als deze nieuw benoemde troonopvolger zelf heerscher over een rijkje was. Maar ook veroorzaakte deze gewoonte veel binnenlandsche oorlogen¹⁾.

De vorsten hadden tijdens hun leven reeds eenige troonopvolgers in hun omgeving. Deze volgden elkaar in rang naar ancienniteit op in den koningstitel²⁾. Bij het leven van den vorst hadden zij echter geen aandeel aan de regeering, al stond de directe troonopvolger, de tweede prins of erfwachter, wel in groot aanzien. Deze moest beletten dat de koning iets tegen het welzijn van het land ondernam. De rajas hadden het oppergezag. Zij zegelden echter niet persoonlijk, maar met een landszegel. Zij riepen ten oorlog, spraken recht en stelden

¹⁾ Van Rheede, p. 12.

²⁾ Corpus Diplomaticum Neerlandico Indicum, uitgeg. door J. E. Heeres, dl. III, p. 569.

ambtenaren aan. Voor een raja gekroond werd, moest hij de privileges van het land bezweren ¹⁾.

In tegenwoordigheid van den koning mochten de erfprinsen nooit zitten, noch mocht hun bovenlichaam bekleed zijn. De vorstinnen hadden, met enkele uitzonderingen, geen aandeel aan de regeering. Alleen bij gebrek aan mannelijke troonopvolgers regeerden zij zelf en namen het bestuur dan soms zeer lang waar in de hoop, dat de jonge prinsessen nog mannelijke kinderen zouden krijgen. Zeer lang regeerde o.a. de vorstin van Coylan, de signati, met wie de V. O. C. niet onverdeeld aangename ervaringen beleefde.

Bij deze ingewikkelde familieverhoudingen waren troontwisten aan de orde van den dag.

De grooten moesten den vorst militair steunen, maar de vorst moest op zijn beurt ook zijn vazallen te hulp komen als dit noodig was. De vorst koos zijn raadslieden behalve uit de Namburi Brahmanen, ook uit de groote nairhoofden. Hij raadpleegde dien raad echter alleen in gewichtige zaken; de loopende werden door zijn oppersten raadsheer afgedaan. In grootere staten stelde de vorst als bestuurders wel ambtenaren aan, de rajiadoors, die de gewesten in naam van den vorst bestuurden. Naast den raad van den vorst werd ook een landsvergadering samengeroepen voor zaken, die het geheele volk betroffen. Zij kon samenkomen op last van den koning; dan werden voorstellen gedaan en aangenomen of verworpen door stilzwijgen of geroept. Als het volk zelf bijeenkwam in een vergadering, was dit, omdat de koning hun rechten geschonken had, en was zulk een vergadering dus tegen de koninklijke macht gericht. De koning deed dan alle moeite om zulke vergaderingen te verstoren. Geschreven wetten waren niet bekend. Recht werd gesproken naar oud gebruik. Bekentenissen werden door een zuiveringsproef afgeperst. Men kende geen andere lijfstraf dan den dood of verkoop tot slaaf; het laatste gebeurde het meest.

De lagere Hindoekasten als de tiyas of landbouwers mochten geen deel nemen aan het burgerlijke en politieke leven en werden zeer door de hogere kasten, vooral door de nairso, onderdrukt. De vorsten en nairso hadden het recht van leven en dood over de leden van de lagere kasten. Zij konden hen verkoopen, wanneer hun dit goeddacht. Dit gevoegd bij het feit, dat een lid van iedere kaste door vonnis ingevolgd van misdaad tot slaaf gedegradeerd kon worden, maakte

¹⁾ Voor de interne politieke organisatie van de Malabaarsche staten: Van Rhee, p. 10 e.v.; Canter Visscher, p. 177, 310 e.v., p. 330 e.v.

Malabar tot een land van een niet onaanzienlijken slavenuitvoer¹⁾.

Behalve de tiyas waren er nog verschillende andere lagere kasten, waarvan die van de poliassen of pulayar een zeer lage, onreine was. Al deze kasten was het verboden wapens te dragen.

Door de handelsverbinding van de Malabarkust met het Westen vestigden zich daar al heel vroeg als handelaars verschillende Joden en verbreidde zich ook het Christendom in zijn Nestoriaanschen vorm. De legende knoopt aan die Nestoriaansche missie de naam van St. Thomas vast. De z.g. St. Thomas of Syrische Christenen wonnen, vooral langs de kust, een niet gering aantal aanhangers. Aanvankelijk werden ook verscheidene leden uit de hooge Hindoekasten bekeerd, later meer uitsluitend uit de lagere kasten, voor wie de Christelijke leer de mogelijkheid gaf aan de hardheid van het kastenstelsel te ontkomen. Zij hadden alle mogelijke beroepen en werden soms in afzonderlijke compagnieën in den oorlog opgeroepen. In de verschillende plaatsen leefden zij in groepen bij elkaar. Zoowel in sociaal als politiek opzicht namen zij een belangrijke positie in en hadden verschillende privileges en geheele religieuze vrijheid. Zij werden door hun eigen bisschoppen bestuurd²⁾.

De Joden waren verdeeld in blanke en zwarte Joden, de laatsten van gemengd bloed. Zij woonden oorspronkelijk in Cranganoor, maar emigreerden naar Cochin, toen door den strijd van de Portugeezen met den samorijn Cranganoor onveilig werd.

Het belangrijkste niet-Hindoevolk, dat wat invloed en politieke macht betreft, onmiddellijk op de nairo's volgde, waren de Mohammedanen, die sinds de 8e eeuw in den handel van Azië een overheerschende positie innamen. Deze Mohammedanen bestonden uit Arabieren, die zich in de handelssteden aan de kust gevestigd hadden, uit de moplas³⁾ van gemengd bloed en uit tot den Islam bekeerde Indiërs.

Het gebied, waarover de Mohammedaansche handel zich uitstreckte, viel voor het grootste gedeelte samen met de handelsgebieden van de oude wereld⁴⁾.

Drie hoofdwegen voerden van den uitgang van de Roode Zee over

¹⁾ Canter Visscher, p. 318/319.

²⁾ Over de Syrische of St. Thomas Christenen vooral Baldaeus, p. 131 e.v.; Canter Visscher, p. 128 e.v.

³⁾ Of mapillas; zie Madras Gazetteer, Malabar, p. 189 e.v.

⁴⁾ Voor den Indischen en Mohammedaanschen handel: J. C. van Leur, Eenige beschouwingen betreffende den ouden Aziatischen handel, p. 53 e.v.; J. K. J. de Jonge, De opkomst van het Nederlandsch gezag in Oost-Indië, dl. II, p. 60 e.v.; W. H. Moreland, India at the Death of Akbar, p. 196 e.v.

zee naar Voor-Indië, n.l. naar de monden van den Indus, naar de golf van Cambaya en naar de kust van Malabar. Deze handel was, als de geheele Aziatische handel, uitsluitend een in producten van waarde: peper, delfstoffen w.o. edelgesteenten, schildpad, paarden, glas, koraal etc. Noordwaarts stond de Malabarkust in verbinding met het gebied van den Ganges, door het eiland Ceilon met de Coromandelkust. In den Hellenistischen tijd schijnt het handelsverkeer met de westersche rijken zoo druk geweest te zijn, dat Grieksch-Romeinsche kooplieden nederzettingen aan de Malabarkust vormden. Na de ontbinding van het Romeinsche rijk verviel die oude „wereldhandel”. Pas door de verbreiding van den Islam en de stichting van de groote Mohammedaansche rijken werd een nieuwe handel in het leven geroepen, die den geheelen Indischen Oceaan in zijn arbeidsveld betrok en daar spoedig een domineerende rol speelde. Al beheerschten de Mohammedanen dien handel, toch bleef ook de Indische eigen handel hiernaast bestaan. De Mohammedaansche kooplieden werden in Indië zeer gewaardeerd. Zij namen een geprivilegieerde positie in, daar zowel de kooplieden in de havensteden, waar zij zich vestigden, als de autoriteiten in die plaatsen van hen afhankelijk werden, de eersten doordat hun nederzettingen een bloeienden handel deden ontstaan en hun wegblijven het verval van een plaats ten gevolge kon hebben; de laatsten hingen voor hun inkomsten uit de in- en uitvoerrechten voor een deel van de Mohammedaansche kooplieden af.

Behalve handelaars waren de Mohammedaansche kooplieden ook verbreiders van een godsdienst. In de havenplaatsen, waar zij zich vestigden en waar zij handel dreven, werden vele bekeerlingen gemaakt¹⁾. Rechtstreekschen invloed op de verkeersvormen en op de organisatie van den handel hadden de Mohammedanen echter niet. Hun handel is geheel een voortzetting van de oudere bestaande vormen en samenhangen. Deze handel kan zeker niet vergeleken worden met een modernen wereldhandel. Gehandeld wordt uitsluitend in producten van hooge kwaliteit en van betrekkelijk geringen omvang, een handel voor een groot deel door kleine kooplieden in kleine schepen met weinig kapitaal gedreven, een kramerhandel²⁾. De markten zijn klein en zeer onstandvastig. De gouverneurs van de havenplaatsen beheerschten den handel door voorkoop, stapeldwang, afpersingen en handel op eigen gelegenheid.

1) Moreland, *Death*, p. 24, 199.

2) Van Leur, p. 82.

Naast dien kramerhandel, waarop door Van Leur in zijn opmerkelijke studie over den ouden Aziatischen handel wellicht iets te veel den nadruk wordt gelegd, komt de particuliere handel van de vorsten en hooge ambtenaren, die wel op kapitalistische wijze wordt gedreven, maar waarin Van Leur slechts ziet een politiek kapitalisme, scherp te onderscheiden van een economische ontwikkeling in modern kapitalistischen zin. Figuren als de gebroeders Malaya op de Coromandelkust worden door hem tot deze groep gerekend. Maar gaat dit ook op voor den Suratschen koopman Virji Borah, die geen openbare ambten waarnam en van wien de liberaal economische historicus Moreland het beeld ontwerpt, dat zeer veel gelijkenis vertoont met den modernen kapitalistischen grootkoopman? ¹⁾). Dit zijn echter problemen waarover de Portugeesche zoowel als Hollandsche en Engelsche en wellicht ook Indische bronnen nog licht kunnen verspreiden, maar die ook wel zeer worden beïnvloed door de economische beschouwingwijze van den onderzoeker.

Voor-Indië was in den Mohammedaanschen wereldhandel een middelpunt van handelsbetrekkingen, die reikten van China tot Afrika en van den Archipel in het Oosten tot Afrika en de Middellandsche zee in het Westen. Malabar en in het bijzonder Calicut vormde een soort entrepôt, daar de goederen van het Verre Oosten in den regel niet direct naar de Perzische Golf of de Roode Zee gebracht werden ²⁾). De schepen van Pegu en Malakka kwamen naar de Malabaarsche havens, waar lading voor de verdere reis werd ingenomen. Zoo verscheepte men hier tevens goederen van de Roode Zee. Op de Malabarkust bezaten de Mohammedanen veel schepen en controleerden zij het grootste gedeelte van de scheepvaart van de Golf van Cambaya en een groot deel van die op de Coromandelkust en in de Bengaalsche wateren.

De verhouding van de Mohammedanen in de kuststaten van Voor-Indië tot de inheemsche bevolking is een geheel andere dan in de Noordindische staten. In de kuststaten hadden de Mohammedanen zich als kooplieden en niet als veroveraars nedergezet en pasten zij zich geheel aan de omstandigheden van die streken aan. Zij stichtten hun nederzettingen daar onder bescherming van de heerschende autoriteiten. Zij verkregen hierdoor een bevoorrechte positie. Het centrum van hun handel, van de vrachtvaart tusschen de Roode Zee en de Straat van Malakka, was Calicut. De zeemacht van den samorijn

¹⁾ Moreland, *From Akbar to Aurangzeb*, p. 153 e.v.

²⁾ Moreland, *India at the Death of Akbar*, p. 199.

stond geheel onder hun bevel. Met hun militaire hulp kon deze zijn mededingers de baas worden. In Calicut verkregen de Mohammedanen een algeheel monopolie van den zeehandel en hun handelsrelaties strekten zich naar het westen uit tot in Tripolis en Marokko. Tot hen behoorden groote koopmansvorsten, die ook politieke macht uitoefenden en door wie de samorijn in nauwe verbinding stond met de heerschers van Egypte, Perzië en de Noordindische sultanaten.

De Mohammedanen leefden in Malabar in zeer goede verstandhouding met de Hindoebevolking; zij tolereerden elkaar in hun instellingen en hun godsdienst en bemoeiden zich niet met elkaars zaken. Daar zij tenslotte maar een klein deel van de oorspronkelijke bevolking uitmaakten en geen heerscherspositie als in de noordelijke Indische staten innamen, wekte hun voorspoed ook geen vrees of jaloezie. Bij gewichtige zaken werden zoowel Joden als Mohammedanen door den vorst in zijn raad gebruikt en kwamen ook op ter vergadering van de bevolking¹⁾. De rajas moedigden tot bloei van de tot hun rijken behorende handelssteden de vestiging van die Mohammedaansche kooplieden aan.

Aan de oostkust van Afrika hadden de Arabische kooplieden te midden van een zeer primitieve bevolking eigen factorijen gesticht, die een ander karakter hadden dan de Mohammedaansche nederzettingen in Indië, waar zij zich hadden gevestigd in een land met een hooge beschaving, onder bescherming van de inheemsche autoriteiten. Tusschen die Mohammedaansche factorijen op de Afrikaansche kust en de nederzettingen op de westkust van Indië ontstond een druk handelsverkeer. Goud en slaven werden van Afrika uitgevoerd, terwijl de Malabarhavens edelgesteenten, paarlen en peper exporteerden. Ook de Arabische havens langs Roode Zee en Perzische Golf stonden in ononderbroken handelsbetrekking tot de West-Voorindische kust.

Het eenige volk in Indië, dat de beteekenis van de komst der Portugeezen in die streken in al zijn consequenties beseftte, waren de Mohammedanen. Zij zagen hun handel in gevaar en stelden zich te weer. Op de Malabarkust vonden zij in den samorijn gedurende vele jaren een bondgenoot, wiens belang met het hunne nauw verbonden was.

Door de Portugeezen trad Voor-Indië in direct contact met West-Enropa²⁾. De tusschenrol van Egypte en Venetië was uitgespeeld;

¹⁾ Itinerario, II, p. 51, 187.

²⁾ Voor de Portugeezen in Indië en aan de Malabarkust: Panikkar, Malabar

het Mohammedaansche Aziatische handelsmonopolie vernietigd. Toch beteekent de verovering door de Portugeesche macht van de voornaamste strategische punten op den Aziatischen scheepsweg geen stadium van hoogere ontwikkeling in het handelsverkeer. Dit verkeer ondergaat kwalitatief geen vermeerdering, de oude samenhangen blijven bestaan, de economisch commercieele vormen van het Portugeesche koloniale regime zijn dezelfde als van den Mohammedaansch-Aziatischen handel. Dit Portugeesche regime heeft nog een sterk feodaal karakter. Alleen de militaire superioriteit is het nieuwe element, dat de Portugeezen in de Indische zeeën brengen¹⁾. In de Portugeezen kregen de Indische heerschers te doen met een mogendheid, die haar zeemacht niet alleen voor den handel, maar ook tot politieke overheersching aanwendde en wier maritieme uitrusting en oorlogvoering verre superieur was aan die van de Mohammedaansche en Indische. De Indische staten waren overwegend landmachten. Zij beschikten bijna niet over een vloot. Dit verklaart het snelle succes van de Portugeezen, die eigenlijk geen gelijkwaardige tegenstanders vonden. De samorijn op de West-Voorindische kust is een der weinigen, die zich krachtig te weer stelt tegen de vreemde overheersching, gesteund wordt hij daarbij door zijn Mohammedaansche onderdanen. Hier zijn de condities gunstig en kan een soort ongeregelde oorlog gevoerd worden. De Portugeesche schepen worden hier door de Mohammedanen behandeld als de Portugeesche het de Mohammedaansche doen, n.l. wederzijdsche verovering en vernietiging. In de Portugeesche bronnen wordt deze handelswijze gequalificeerd als zerooverij. Indische schrijvers zien hier 't eenige nationale verzet tegen de vreemde indringers²⁾. Het is een strijd, die 150 jaar duurt, maar waarin de samorijn niet vernietigd wordt, al gaat zijn invloed achteruit. De Mohammedaansche coalities, die zich tegen de Portugeesche macht vormden, en waarin de Turken een belangrijke rol speelden, moesten het onderspit delven. De Turksche zeemacht was wel van beteekenis, maar werd in de 16e eeuw voor een niet gering deel in de Middellandsche zee gebruikt, zoodat in de Indische zeeën niet de volle kracht ontplooid werd. De Mohammedanen moeten den alleenhandel over de Roode Zee en Egypte, over de Perzische

and the Portuguese, p. 26 e.v.; De Jonge, Opkomst, dl. II, p. 70 e.v.; Van Leur, p. 157 e.v.; Moreland, *India at the Death of Akbar*; Idem, *From Akbar to Aurangzeb*; F. C. Danvers, *The Portuguese in India*, dl. I en II.

¹⁾ Van Leur, p. 157, 158.

²⁾ Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 143.

Golf, Ormuz, Bassora, Aleppo en de Italiaansche handelssteden afstaan. De Portugeezen verkrijgen den alleenhandel en de uitsluitende vaart om de Kaap de Goede Hoop.

Het is Alfonso Albuquerque, die de Portugeesche macht in Indië op een hechte basis stelt¹⁾. Hij vestigt een krachtig opperbestuur in één hand, van een centraal punt uit. Hiertoe wordt Goa gekozen op de westkust van Indië, veroverd op den vorst van Byapur. Het wordt een centrum van Portugeesche macht en handel. Calicut moet een niet onaanzienlijk deel van zijn handelsverkeer aan de nieuwe gunstig gelegen haven afstaan. Goa was niet aan te vallen van de landzijde en gemakkelijk te verdedigen van de zeezijde. Naar Goa werden de producten van de westkust van Voor-Indië gebracht in kleine schepen, die in groote vloten of kafilas van wel 200 à 300 vaartuigen geëscorteerd door oorlogsschepen 2 of 3 maal in het seizoen van September tot Mei langs de kust voeren²⁾. Verschillende scheepsrouten voeren vanuit Goa over den Indischen Oceaan. Zuidwaarts werd handel gedreven naar het verre Oosten via Malakka; ten oosten van Malakka was de handel voor een groot deel in handen der Chineezzen, maar ook hier drongen de Portugeezen door en vestigden er hun factorijen. De handel naar Perzië en Arabië van Goa uit was geconcentreerd in Ormuz, daar de Roode Zee in handen der Turken was. Het gelukte de Portugeezen niet Aden blijvend te bezetten. Aan de Afrikaansche kust werden de Mohammedaansche kooplieden, welke die kust tot ontwikkeling gebracht hadden, door de Portugeezen verdrongen, die al spoedig den handel tusschen deze kust en Voor-Indië voor zich monopoliseerden. Oostwaarts leidde een handelsweg om het schiereiland heen naar Arakan, Martavan, Queda, Siam en Kambojsja.

Om hun monopolie in de Indische zeeën te kunnen handhaven moesten de Portugeezen meester zijn van de sleutels, welke toegang verleenden tot de handelswegen van en naar Indië. Hierdoor konden zij tegelijk de verbinding tusschen de verschillende Mohammedaansche bondgenooten verstoren. Maar de macht van hun imperium in Indië was geheel gebaseerd op hun vloot. Hun autoriteit strekte zich nooit verder uit dan een paar mijlen van hun zeebasis. Het eenige territoriale bezit van eenigen omvang was Goa, een gemakkelijk te verdedigen eiland. Tegenover de andere Europeesche naties hadden zij een monopolie van den Indischen handel voor ongeveer een eeuw

¹⁾ Panikkar, *Malabar and the Portuguese*, p. 72 e.v.

²⁾ Moreland, *Death*, p. 206, 240.

lang. Maar zelfs dit handelsmonopolie, gebaseerd als het was op heerschappij ter zee, werd door de Indische landmachten nooit erkend. Een Portugeesch rijk kon Albuquerque niet stichten, daar de Portugeezen noch de hulpbronnen, noch de administratieve bekwaamheid bezaten, die hiervoor noodig waren. Hij beseftte ook, dat Portugal bij gebrek aan geld, menschen en materiaal, onmogelijk territoriale eerezucht in Indië kon hebben en zich beperken moest tot de beheersching van de Indische zeeën door middel van een keten van forten in den Indischen oceaen, alle gemakkelijk te verdedigen van zee uit, een permanente vloot en een centrale vlootbasis. Albuquerque propageerde voorts de vorming van een gemengde bevolking, wie de verdediging van de forten opgedragen kon worden, dringend noodzakelijk bij het naar verhouding gering aantal Portugeezen, dat naar Indië trok.

Op de Malabarkust was de samorijn, zooals boven reeds gezegd, een felle tegenstander van de Portugeezen.

Met de andere Malabaarsche vorsten, zoo met den colathiri, waren zij verbonden, maar deze kon tegenover hen toch een zekere zelfstandigheid bewaren, daar, hoewel zijn gebied zich tot de zee uitstreckte, de hoofdplaats van zijn rijk (Chirakkal) dieper landinwaarts lag. Eigenlijke politieke macht hadden de Portugeezen in dit land niet. Trachtten zij deze te verkrijgen, dan werd hun fort belegerd en hun handel belet.

Alleen in Cochin en Quilon oefenden de Portugeezen werkelijk politieke heerschappij uit. De raja van Cochin was een vazal van Portugal, van welke mogendheid hij zoowel tegen zijn opstandige grooten als tegen den samorijn indertijd de hulp ingeroepen had. Deze raja had oorspronkelijk slechts een klein gebied rechtstreeks in bezit. Al het land aan de overzijde van de groote lagune, waaraan Cochin en naaste omgeving lag, was in handen van de machtige nairbaronnen, die alleen in naam den raja als hun heer erkenden en in voortdurenden opstand en verstandhouding met den samorijn waren. Met hulp van de Portugeezen had de raja gehoopt die grooten te overwinnen. Gelukt was dit niet, daar ook de Portugeezen noch tegen den samorijn, noch tegen de baronnen voldoende opgewassen waren. De rajas van Poracad en Quilon waren eveneens onderworpen bondgenooten van de Portugeezen met nog andere kleine heerschers. Door hun forten en hun vloot trachtten de Portugeezen de lokale vorsten te beheerschen en den export van peper te controleeren. Alleen in Cochin gelukte hun de contrôle van den peperuitvoer, en de politieke

beheersching van den raja, in Cananoor en Quilon maar gedeeltelijk. Ieder Portugeesch fort was ook een Portugeesche nederzetting en werd bestuurd als een Portugeesche stad. Zulk een nederzetting had eigen jurisdictie, terwijl de inheemschen door hun eigen lokale autoriteiten berecht werden. De niet-Christenen werden niet in het fort toegelaten. Beider bestuur, van de Portugeezen en van de inheemschen, was dus scherp gescheiden. De Portugeezen genoten een handels-territorialiteit, een toestand, die al bestond lang voor hun komst aan de Indische kusten¹). Eenzelfde privilege hadden ook de Mohammedanen en andere vreemde kooplieden genoten, en zouden ook later Nederlanders, Engelschen en verdere Europeesche volken genieten, die nederzettingen in Indië stichtten. Door deze voorrechten konden de Portugeezen hun macht uitoefenen, zonder in conflict met de lokale heerschers te komen.

Meestal geschiedde dit in den vorm van handelscontracten, die door overreding of geweld afgedwongen werden²). De gewone voorwaarden van die contracten waren dat de vorsten zich verbonden om de producten, die door de Portugeezen het meest begeerd werden, uitsluitend aan hen tegen vastgestelde prijzen te leveren. De vorsten zouden geen vijanden van de Portugeezen in de havens toelaten en in het algemeen met niemand handel drijven dan met toestemming der Portugeezen. Daarbij wisten deze van vele vorsten ook nog te verkrijgen, dat de handel van plaats tot plaats alleen gedreven zou mogen worden door schepen, voorzien van cartas of passen, door het Portugeesche bestuur af te geven. Sommige vorsten mochten bij wijze van vergunning met een gering aantal schepen vrij handel drijven. Ook werden wel aan sommige Portugeezen vrijpassen verstrekt tot het drijven van handel in Indië. Veel van die voorwaarden, in het bijzonder de verplichte en uitsluitende levering van producten tegen vaste en lage prijzen, is als grondslag terug te vinden in de meeste contracten, die later de V. O. C. met de Indische vorsten sloot.

De Portugeezen wonnen echter niet het vertrouwen of de achting van de volken, waarmede zij in contact kwamen en die hen als verraderlijk, onbetrouwbaar, wreed en barbaarsch beschouwden.

Terwijl Albuquerque door het sluiten van verdragen met de inlandsche heerschers de Portugeesche macht wilde versterken, werd na hem die politiek opgegeven, concentreerde men alle macht op

¹) Moreland, Aurangzeb, p. 221 e.v.

²) De Jonge, Opkomst dl. II, p. 80; Van Rhee, p. 10.

zee en verslapt de contrôle over de kleinere inheemsche vorsten¹⁾.

Om den handel in de Indische zeeën te controleeren, pasten de Portugeezen verschillende methoden toe²⁾. Sommige handelswegen werden tot een monopolie van den koning van Portugal verklaard. Op deze wegen werden geen schepen van andere nationaliteit toegelaten. De gereserveerde routen varieerden van tijd tot tijd, maar aan het eind van de 16e eeuw kon geen Indisch schip het wagen naar Oost-Afrika, China, Japan of de Specerijeilanden te gaan zonder de kans te loopen door de Portugeezen genomen en verbeurd verklaard te worden. Handel met die landen werd beschouwd als een staatsonderneming, gedreven uit naam van den koning en aan particulieren bij wijze van belooning toegestaan of verpacht ten voordeele van de schatkist. Aan alle vreemde schepen werd het vervoer van zekere waren, vooral ammunitie en peper, verboden. Geen Aziatisch schip kon een haven aandoen, tenzij rechten betaald waren en een pas verkregen was. Het pachtstelsel werkte tenslotte zeer verderfelijk. Daar de kroon steeds de pachtsom kreeg, ontbrak iedere prikkel om zeeschade te voorkomen of om tot betere kennis van scheepsbouw en scheepvaart te geraken. Dit maakte dat de Portugeesche scheepvaart in een heel slechten toestand verkeerde, toen nieuwe concurrenten verschenen met wel een groote nautische en scheepsbouwkundige kennis en met groote ontwikkelingsmogelijkheden. De bestuursorganisatie van de Portugeezen was buitengewoon slecht, corrupt en onzakelijk³⁾. De Portugeesche ambtenaren hadden geen begrip van patriotisme, noch van loyaliteit. Ieder ambtenaar had het recht direct met den koning te correspondeeren en zijn superieuren zwart te maken. Zij intrigeerden met de lokale Indische vorsten tegen Portugal, traden in dienst van die heerschers en deserteerden in grooten getale.

De ambtenaren, niet geregeld bezoldigd, dreven zooveel mogelijk privaten handel. Deze handel, gevoegd bij de privileges, die de kerk genoot, maakten iedere hervorming onmogelijk en was noodlottig voor den handel van den Portugeeschen staat. Niets hadden de Portugeezen wat ook maar eenigszins op een doeltreffend finantieel of administratief systeem geleeke. Het bestuur van den samorijn was beter georganiseerd dan het Portugeesche. Geen eerlijkheid heerschte in openbare ambten, geen discipline in het leger. De administratie was voortdurend in den grootsten geldnood.

1) Panikkar, Portuguese, p. 93 e.v.

2) De Jonge, Opkomst II, p. 78 e.v.; Moreland, Aurangzeb, p. 7 e.v.

3) Itinerario, dl. II, p. 146 e.v.; zie ook p. 125 e.v.

Even als hun handelsorganisatie verkeerde ook hun administratief systeem nog in een feodaal stadium¹⁾. De indiscipline van de Portugeesche ambtenaren „was maar een zwakke nagalm van de opstandige houding van de feodale heeren in Europa”²⁾. Er bestond in de 15e eeuw, toen Portugal zijn imperium ging bouwen, geen nationaal patriotisme. En in den tijd, toen in andere Europeesche landen de moderne gecentraliseerde staat ontstond, viel Portugal aan de vreemde, Spaansche overheersching ten prooi.

Zoolang zij de zeeheerschappij behielden, konden zij hun macht staande houden. Toen echter een andere mogendheid, even goed of beter uitgerust dan de Portugeesche, in de Indische zeeën verscheen, ging het Portugeesche imperium den ondergang te gemoet. Daar de Portugeezen geen rasvooroordeelen kenden, moedigden zij gemengde huwelijken aan en ontstond daardoor een gemengd Portugeesch-Indische bevolkingsgroep, op wier trouw de Portugeezen konden rekenen bij de verdediging van hun belangen.

Zeer vijandig stonden de Portugeezen tegenover de Mohammedanen, hun ergste handelsconcurrenten en tegen wie zij in hun eigen land zoo lang strijd gevoerd hadden. Met de Hindoes waren hun betrekkingen veel vriendschappelijker, maar de bekeering van het nieuw ontdekte land was een der voornaamste doeleinden van de Portugeesche politiek. Zij gaven daarbij blijk van een felle onverdraagzaamheid, waarvan de inlandsche Christenen nog meer te lijden hadden dan de Hindoebevolking, op wie het Christendom weinig vat had, in het bijzonder niet op de hoogere leidende kasten. De katholieke kerk werd in Indië door de bevoorrechting van den staat zeer machtig. Zij kreeg groote inkomsten en privileges. Een ontelbaar aantal geestelijken bevolkte de vele kloosters. Vele soldaten gingen, als zij hun soldij niet uitbetaald kregen, in een orde.

Gevolg van het contact van de Portugeezen met Malabar was de stilstand in de ontwikkeling van een Malabaarsche confederatie van de vorsten onder leiding van den samorijn³⁾. De Portugeezen begunstigden de kleinere hoofden ten koste van de grootere en bestendigden zoo den toestand van politieke versplintering in het land. Economisch onderging Malabar groote veranderingen door de aanraking met de Portugeezen. Nieuwe producten werden door hen ingevoerd, o.a. de tabakspant. In de landen van West-Europa schiepen zij een markt

1) Panikkar, *Portuguese*, p. 162 e.v.; Van Leur, p. 158.

2) Panikkar, *Portuguese*, p. 177.

3) *Idem*, p. 204.

voor de Malabaarsche producten. Als gevolg van een steeds grootere vraag naar die producten veranderden de economische toestanden in de Indische kustgebieden. Vooral de pepercultuur werd op zeer veel intensiever manier gedreven. De Mohammedaansche kooplieden hadden slechts gekocht wat in het land verbouwd werd. De Portugeezen oefenden druk op de hoofden uit om den peperverbouw te bevorderen.

In de plaats van de oude historische handelsverbinding tusschen Malabar en Egypte, kwam die met West-Europa. De welvaart, die hieruit voortvloeide, bleef niet alleen beperkt tot de havensteden, maar kwam ook grootere bevolkingsgroepen ten goede.

Door den invloed van het Westen onderging de wijze van oorlogvoeren in Malabar een groote verandering, vooral door het in gebruik nemen van vuurwapens. Hoe sterk de Portugeesche invloed aan de Kust was blijkt wel, dat tot aan de Engelsche heerschappij het Portugeesch de diplomatieke taal van de Malabaarsche heerschers bleef, en dat de pogingen van de V. O. C. om de bevolking de beginselen van de Nederlandsche taal te leeren jammerlijk mislukten.

Eigenlijke cultuurwaarden heeft Portugal de Indische volken niet gebracht, daartoe stonden deze zelf op een te hoogen trap van beschaving en werden zij door de wreede en intolerante methoden der Portugeezen te zeer afgestooten.

Toen de Engelschen en kort daarna ook de Nederlanders de Indische zeeën binnen kwamen, zagen de Indische vorsten, dat deze een bondgenoot zouden kunnen zijn tegen de gehate Portugeezen, wier positie in de nu volgende jaren van kwaad tot erger verviel. Op zee hadden de Portugeezen zoowel Nederlanders als Engelschen te bestrijden. Als onderdanen van den Spaanschen koning vonden zij bij hun nieuwen heer slechts onverschilligheid voor hun Indische belangen. Het geldgebrek in Indië werd steeds nijpender. De rivaliteit tusschen de religieuze orden en den staat verhinderde iedere actie. De Jesuiten en andere orden waren oppermachtig, zij stoorden zich niet aan de bevelen van den Portugeeschen onderkoning en maakten zich meester van de koninklijke jurisdictie en inkomsten. De handel ging achteruit, waardoor de inkomsten uit de geheven rechten minder werden. Hun zeemacht verviel en daarmee hun contrôle op de Indische scheepvaart. Toch zou het nog 70 jaren duren na het verschijnen van Cornelis de Houtman's vier schepen in de Indische zeeën, voor hun macht definitief gebroken was.
